

การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4

ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

The academic administration according to the Four Iddhipāda Dhammas of the administrators in a group of the secondary schools of Lak Mueang Loei united campus group under the office of secondary education service area, Loei and Longbualamphu

นฤตล มะโนศรี

Naruedon Manosri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Loei Buddhist College

E-mail: Naruedonmanosri@gmail.com

(Received: June 22, 2022/ Revised: August 1, 2023/ Accepted: August 2, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 234 คน และกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.895 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา

2. การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ และด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ พึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ 2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นจริง 3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ มีใจจดจ่อและมีความรับผิดชอบต่อการ

ปฏิบัติหน้าที่ 4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; อิทธิบาท 4; ผู้บริหาร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the condition of academic administration of the administrators; 2) to study the academic administration according to the Four Iddhipāda Dhammas of the administrators; 3) to propose guidelines for the development of academic administration according to the Four Iddhipāda Dhammas of the administrators in a Group of the Secondary Schools of Lak Mueang Loei United Campus Group under the Office of Secondary Education Service Area, Loei and Nongbualamphu. The samples used in this research were 234 administrators and teachers and five targeted informants. The research instruments were a five-rating scale questionnaire with a reliability value of 0.895 and the interview form. The statistics used to analyze the data were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Content Analysis.

The research results were as follows:

1) The condition of academic administration of the administrators was rated at a high level. The highest mean was seen in the aspect of learning assessment and evaluation, followed by learning process development, media development, educational innovation and technology, and educational curriculum development. The lowest mean was seen in the aspect of educational supervision.

2) The academic administration, according to the Four Iddhipāda Dhammas of the administrators was overall rated at a high level. The highest mean was seen in the aspect of the administration based on Viriya, followed by the administration based on Citta, the administration based on Chanda, and the administration based on *Vīmaṃsā*.

3) The guidelines for the development of academic administration according to the Four Iddhipāda Dhammas of the administrators were as follows: (1) the administration based on Chanda: the administrators should be satisfied with academic performance to be successful. (2) the administration based on: they should work diligently on academic tasks focusing on school curriculum development and learning process development (3) the administration based on Citta: they should focus on responsibility for the school duties (4) the administration based on *Vīmaṃsā*: they should review on the school curriculum development and the learning process management system.

Keywords: academic administration, Iddhipada IV, administrators

1. บทนำ

การบริหารงานโรงเรียนนั้นประกอบด้วยงานบริหาร 5 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการบริหารการเงินอาคารสถานที่และ ด้านบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งมีความสำคัญทุกด้านจะขาดด้านใดด้านหนึ่งเสียไม่ได้ แต่การที่จะบริหารโรงเรียนนั้นต้องยอมรับว่าการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริการการศึกษาซึ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษาและงานพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กมล ภูประเสริฐ, 2545: 6)

สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู มีผลรายงานวิจัยในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งมีบางปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำ (ภณัฐพงศ์ พลมุขและจักรกฤษ โปตาพล, 2561: 363-375)

การบริหารงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา ถ้าโรงเรียนดำเนินงานบกพร่องทางวิชาการ ก็จะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนใดที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนก็สมควรที่จะได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการทางวิชาการของโรงเรียนได้ผล ดังนั้นสิ่งที่สามารถช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาคือหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรม ที่นำมาซึ่งความสำเร็จอย่างยั่งยืนหากผู้บริหารในสถานศึกษาสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับงานหัวใจหลักของสถานศึกษา ซึ่งก็คืองานวิชาการ ก็จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ ทั้งในระดับองค์กรและระดับชาติได้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2555: 6)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษาและ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.2 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Methods Research) ทำการวิจัยผู้บริหารและครูผู้สอนผู้กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยทำข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ โดยอุปนัยวิธี และวิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

3.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2564 จำนวน 566 คน จากทั้งหมด 13 โรงเรียน เป็นผู้บริหารจำนวน 34 คน และครูผู้สอนจำนวน 532 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 14 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 220 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, 1970: 607-610)

3.2.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน และแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 ตอน

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัย ต่อ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงแก้ไข นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลอง จำนวน 30 คนกับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากร เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูลกับประชากร

3.4.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์

จากแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เกี่ยวกับการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3.5.2 ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3.5.3 ส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 234 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์/กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม

3.5.4 เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาได้ครบทั้ง 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.5.5 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครู จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 5 คน ด้วยตัวเอง

3.5.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามโปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.6.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.3 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In –Depth interview) และจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

3.7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง (IOC: Index of Consistency)

3.7.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4. ผลการวิจัย

4.1 การวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80

4.2 การวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78

4.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ พึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์ จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีที่พัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ

2) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยีและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้มีการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ มีใจจดจ่อและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้

4) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา ครอบคลุมไต่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวนด้านการนิเทศและการวัดผลประเมินผลให้เป็นระบบ

5. อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ

ศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้มีการส่งเสริมกำกับติดตามระบบการวัดผลและประเมินผลโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการสภาพและผลงาน นอกจากนี้ผู้บริหารได้ติดตามให้ครูมีการสอนซ่อมเสริมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกปีการศึกษา จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่กำหนดของระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ 0.05

2. การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ด้านบริหารงานตามหลักจิตตะ ด้านบริหารงานตามหลักฉันทะ ด้านบริหารงานตามหลักวิมังสา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินการตามแผนงานบริหารงานวิชาการด้วยความขยันหมั่นเพียร ให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้มีอุปสรรคต่อผู้เรียนด้วยความเอาใจใส่ ส่งเสริมครูให้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนด้วยความขยันขันแข็ง สร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวัชรินทร์ ชินวโร (ยิ้ม่อง) (2555) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดการหลักสูตรแผนการเรียนรู้อัน และด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศ และด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์ จัดทำและนำ

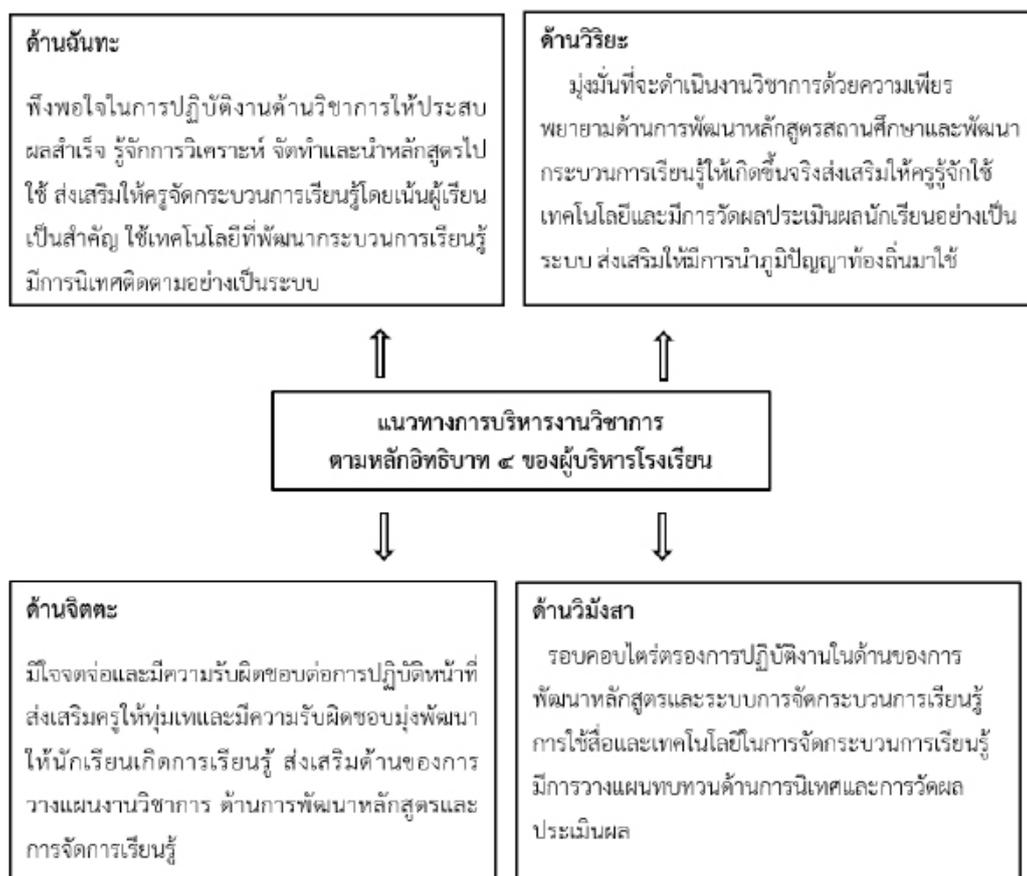
หลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีที่พัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการนิเทศติดตามด้วยความเอาใจใส่ ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ตั้งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามโดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง มีความเพียรพยายามที่ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยีและวัดผลประเมินผลนักเรียนรายคนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีใจจดจ่อต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหน้าที่หลักและหน้าที่เสริมมุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข 4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา มีความรอบคอบไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวนการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการสอนของครู ทบทวนด้านการนิเทศและการวัดผลประเมินผลให้เป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา ถ้าโรงเรียนดำเนินงานบกพร่องทางวิชาการ ก็จะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความล้มเหลวในทางตรงกันข้ามโรงเรียนใดที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนก็สมควรที่จะได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการทางวิชาการของโรงเรียนได้ผล ดังนั้นสิ่งที่สามารถช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาคือ หลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความสำเร็จอย่างยั่งยืนหากผู้บริหารในสถานศึกษาสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับงานหัวใจหลักของสถานศึกษา ซึ่งก็คืองานวิชาการก็จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ ทั้งในระดับองค์กรและระดับชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ศิริพิน (2558) ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราชสีมา) ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่าด้าน 1) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและสอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต้องพร้อม และควรพัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องของงานวิจัย 4) ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ควรมี คู่มือปฏิบัติงานเพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงานวิชาการให้ชัดเจน 5) ด้านการพัฒนาและใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

6. องค์ความรู้ใหม่

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้ง 4 ด้านดังนี้

- 1) ด้านฉันทะ มุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์ จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ด้านวิริยะ ตั้งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามโดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง
- 3) ด้านจิตตะ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหน้าที่หลักและหน้าที่เสริม มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 4) ด้านวิมังสา มีความรอบคอบไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวนการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการสอนของครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ

2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตั้งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามโดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง มีความเพียรพยายามที่ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยี

3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีใจจดจ่อต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหน้าที่หลักและหน้าที่เสริม

4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรอบคอบไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี มีการประชุมวางแผนทบทวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

7.2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สร้างเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มเติมสาระวิชาของตน รวมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัตนเทศภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น

2) จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิมังสา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูรู้จักวิเคราะห์ไตร่ตรอง ประชุมวางแผน ถึงค่าเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ มีการประชุมวางแผนร่วมกันในการสรุปและประเมินผลในการใช้หลักสูตร จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถแก่นักเรียนและส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา เก็บเกี่ยวความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

3) จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ พึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์ จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยีและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ มีใจจดจ่อและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวน

ด้านการนิเทศและการวัดผลประเมินผลให้เป็นระบบ

7.3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษาครั้งนี้ยังมีประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำประเด็นอื่นๆ มาศึกษาเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู

3) ควรวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร

8. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เมธาธิปส์จำกัด.
- ภณัฐพงษ์ พลมุข และจักรกฤษ โปดาพล. (2561). สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. *วารสาร มจร ทุทธปัญญาปริทรรศน์*. 3(3), 363-375.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุง*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรสาส์น จำกัด.
- วัชรินทร์ ชินวโร (ยิ้มย่อง). (2555). การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- หทัย ศิริพิน. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม นครราชภัฏประสิทธิ์. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2538). *การวางแผนและจัดระบบแผนงานในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอสดีเพล

ภาษาอังกฤษ

- Boonprasert U.. (2012). *Planning and organization of school plans*. Bangkok: S Depress Printing House.
- Krejcie, R. V. & Morgan. (1970). *D. W. Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement.

- Phooprasert K.. (2002). *Academic Administration in School 2*. Bangkok: Methithip Press.
- Phrawattcharin Chinnawaro (Yimyong). (2012). Academic administration Based on Iddhipada IV of Schools under Nakhon Si Thammarat Municipality. *A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education in Educational Administration*. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Polmook P. & Podapol J.. (2018). Conditions and problems of internal quality assurance operations of schools under the Office of Secondary Education Service Area 19. *Journal of MCU Buddhapanya Review*. 3(3), 363-376.
- Promyam Y.. (2019). Academic administration of school administrators in Bang Bua Thong District Under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area 2. *A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education in Educational Administration*. Graduate School: Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Siripin H.. (2015). Guidelines for the development of academic administration at Ban Krathum Lom School (Nakhon Rat Prasit). *A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education in Educational Administration*. Graduate School: Silapakorn University.
- Srisaard B.. (2011). *Preliminary research*. Bangkok: Suwiryasan Company Limited.